

Bildsköne Bengtssons och Tatuerade Johanssons vistelse i Filkesbodaskogen 1934

Agne Lindberg

Under 1920- och 30-talen var Bildsköne Bengtsson och Tatuerade Johansson efterlysta i hela Sverige som tjuvar och dynamitarder. Deras brava-der har i dagspress, böcker, TV och föredrag skildrats med mer eller mindre verklighetsanknytning och med olika tolkningar. Det gamla ordspråket ”av en fjäder kan det bli en hel höna” är också tillämpligt i dessa skildringar.

Då jag i dag är en av de få levande som har stått på hyddans tak i Filkesboda som var kumpanernas gömsle undan poliser och rättvisa vill jag skildra mina upplevelser.

En orsak till att de valde Filkesboda som vistelseort var att vägen Arkelstorp - Nyteboda byggdes som nödhjälpsarbete med bidrag från Arbetsmarknadskommissionen. Hit kom det arbetslösa från hela Sverige. De var AK-arbetare men benämndes i dagligt tal som nödisar. Några av arbetarna var från orten, några arbetade här en längre tid medan en del bara stannade några dagar. Därför var det ingen från bygden som reagerade om de mötte en okänd person.

Arbetarna bodde i bondgårdar längs vägbygget. I mitt föräldrahem var det 30 man inkvarterade. Staten höll med tvåvåningsjärnsängar med halm-madrasser och sänglinne. Mina föräldrar Oskar och Helga Lindberg ägde gården Kasseboda, belägen cirka 1 km från den plats där Bildsköne Bengtsson och Tatuerade Johansson rest ett tält och byggt sig en hydda med trävirke som de stulit från ett sågverk i Filkesboda.

Under min barndom och uppväxt har jag lyssnat på trovärdiga personers berättelser om hur tält och den väl kamouflerade hyddan upptäcktes. Hyddan benämns ofta som en grotta vilket det näppeligen var.

Söndagen den 21 oktober 1934 var Erik Nilsson, Filkesboda och Oskar Petrén, Kristianstad ute och strövade runt i området mot Edre ström. De har ofta beskrivits som AK-arbetare vilket är fel. Erik var 20 år och anställd som dräng hos mina föräldrar. Han var kusk och utförde med häst och vagn körslor vid vägbygget för att frakta jord och sten samt förflytta arbetsredskap eftersom far åtagit sig dessa arbetsuppgifter. Oskar

var 21 år och inneboende i familjen. Han var behjälplig med varjehanda sysslor på gården.

Under sina strövtåg under ovannämnda söndag upptäckte de en stig in i en tät granskogsföryngring. De följde stigen och till sin förvåning upptäckte de ett grått tält. Utanför tältet stod två herrcyklar men inga personer syntes till. När de kom hem till far och mor berättade de om sin upptäckt.

Erik som bodde på Filkesbodas Mellangård hos sin bror Evert och hans hustru Helga berättade för dem om sin tältupptäckt. På mangårdsbyggnadens loft fanns ett gavelrum som vette mot väster. Här hyrde även Eriks bröder, Reimond och Ove rum. På bottenvåningen öster om fastighetens kök hyrde Viktor Linder ett rum. Linder var AK-arbetare och arbetade på vägbygget. Erik berättade även för honom om tältet.

De kom överens om att tidigt på måndagsmorgonen, innan deras arbete började, besöka tältplatsen. Till deras förvåning var tält och cyklar borta. Av daggen att döma kunde de konstatera att två personer övernattat i tältet. Tydligt hade Bengtsson och Johansson förnummit att deras tält blivit upptäckt och därför rivit tältet och avlägsnat cyklarna.

Linders nyfikenhet gjorde att han tillsammans med en arbetskamrat återvände senare till tältplatsen. De fann då att stigen som ledde till tältplatsen fortsatte in i den täta granskogsföryngringen. Efter cirka 300 meters vandring befann de sig på taket till en väl kamouflerad hydda. Kanske var Linders kamrat Arne Bengtsson från Esseboda.

De talade om sina upptäckter för vägmästare Leiler och han i sin tur kontaktade schaktmästare Aronsson. Tillsammans besökte de den av trä byggda kojan som hade en rejäl taklucka. Leiler var den förste som öppnade luckan och tittade in i ett välinrett och ombonat vistelserum.

Dock var det ingen hemma. Tydligt hade de bägge kumpanerna Bengtsson och Johansson varit hemma då Viktor Linder och hans kompis besökte deras gömsle. Steg på hyddans tak och samtal utanför hyddan bekräftade för dem att de var röjda.

Sture Petersson, Filkesboda, sväger till Ove Nilsson har vidimerat att Linder var en av de två upptäckarna av hyddan.

Leiler kontaktade landsfiskalerna Rumar i Glimåkra och Hagertz i Arkelstorp. De underrättade statspolisen och Bildsköne Bengtssonexperthen Oskar Lindbeck, vilken övertog spaningen, kunde med hjälp av kojans inventarier konstatera att de funnit Bildsköne Bengtssons och Tatuerade Johanssons högkvarter.

Männen hade hastigt lämnat kojan och orten och var på rymmen. Den 30 oktober blev de tillfångatagna i Göteborg. När deras hydda och gömsle blivit omskrivet i dagspressen vallfärdade folk dit för att se deras koja.

En av de nyfikna var min far. Jag var 3 ½ år då far tog mig vid handen och gick ner till upptäcktsplatsen. Jag kan än i dag förnimma den känsla som spred sig i kroppen när far stampade på hyddans tak. Far fann vid en trädstam under lite mossor en borrhävning vilken han tog med sig hem som en souvenir. Ett bruksföremål som jag och far använde i många år.

På 1960-talet frågade jag bergabasen och skogsarbetaren John Albert Johnsson, som hyrde rum i Kasseboda, var hyddan låg och om han kunde beskriva platsen för jag hade tänkt att besöka densamma. Han sa att platsen är helt utplånad. Ingen i dag vet det exakta läget men hyddan låg mot en brant jordvall och liknar mer ett grustag.

Vid besöket ansåg jag mig funnit rätt ställe där hyddan var uppbyggd av trävirke och väl kamouflerad men då jag besökte området i våras var ett område med stenblock markerat som grottplatsen. Det stämde inte med min uppfattning.

Hur som haver så besöks området än i dag av personer som vill uppleva legenden om Bildsköne Bengtsson och Tatuerade Johansson.

Jag har kontaktat Kerstin Håkansson i Lönsboda, dotter till Arne Bengtsson från Esseboda. Hon anser att min beskrivning väl stämmer med vad hennes far berättat för henne.

Lämplig litteratur är Alve Brandins bok "Bildsköne Bengtsson och Tatuerade Johansson" samt Malin Arvidssons och Bertil Sandströms "Den Bildsköne".

Se gärna Årsskrift 2014 s. 209 f. Läs om Tidsmaskinen – rundan vid Edre Ström och ladda gratis ner hembygdsföreningens vägvisare för smarta telefoner. Reds. anm.